

Vleermuisonderzoek Kildijk

Onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen rond de dijkverbeteringslocatie langs de Dordtsche Kil

Definitief

Grontmij Nederland bv
Houten, 28 augustus 2009

Verantwoording

Titel : Vleermuisonderzoek Kildijk

Subtitel : Onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen rond de dijkverbeteringslocatie langs de Dordtsche Kil

Projectnummer : 247327

Referentienummer : 13/99094108/DT

Revisie : D1

Datum : 28 augustus 2009

Auteur(s) : mr. A.H. Tuitert

E-mail adres : daniel.tuitert@grontmij.nl

Gecontroleerd door : ir. A.M. van Rens

Paraaf gecontroleerd : MR

Goedgekeurd door : M.A.W. Koning

Paraaf goedgekeurd :

Contact : De Molen 48
3994 DB Houten
Postbus 119
3990 DC Houten
T +31 30 634 47 00
F +31 30 637 94 15
midwest@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doelstelling.....	4
1.3	Werkwijze.....	4
2	Wettelijk kader	5
3	Resultaten	6
3.1	Verspreidingsgegevens	6
3.2	Onderzoeksresultaten.....	6
4	Conclusies en aanbevelingen	10
4.1	Conclusies.....	10
4.2	Aanbevelingen	10

Bijlage 1: Overzicht ligging plangebied

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De dijkkring rondom het Eiland van Dordrecht is een primaire waterkering. Volgens de Wet op de Waterkering moeten beheerders hun primaire waterkeringen iedere vijf jaar toetsen op veiligheid aan de hand van het Voorschrift Toetsen op Veiligheid. In 2006 heeft waterschap Hollandse Delta de veiligheid van de dijkkring rondom het Eiland van Dordrecht getoetst, waarbij bleek dat het dijkvak van hectometerpaal 22,6 tot 28,9 km niet voldoet voor de macrostabiliteit binnenwaarts en de zettingsvloeiingsgevoeligheid. Dit dijkvak is daarom afgekeurd en zal moeten worden versterkt. De versterking van het dijkvak is een ruimtelijke ontwikkeling in de zin van de Flora- en faunawet en dient derhalve getoetst te worden aan de bepalingen uit deze wet. Deze toetsing heeft plaatsgevonden in de vorm van een quick scan, waarbij op basis van bestaande gegevens en expert judgement een beoordeling is gemaakt van het voorkomen van soorten. Uit deze quick scan is naar voren gekomen dat het voorkomen van strikt beschermde vleermuizen in het plangebied niet op voorhand is uit te sluiten, waardoor aanvullend onderzoek gericht op het voorkomen van vleermuizen noodzakelijk is. Het waterschap Hollandse Delta heeft Grontmij gevraagd dit onderzoek uit te voeren. Deze rapportage bevat de uitkomsten van dit vleermuis-onderzoek.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen dijkversterking langs de Dordtsche Kil verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden ten aanzien van vleermuizen. Indien sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, dan is voor de ingreep een ontheffing vereist op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Indien geen sprake is van overtreding van de verbodsbepalingen, dan kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd zonder ontheffing.

De twee vragen die tijdens dit veldonderzoek centraal staan zijn:

- a) Zijn er binnen het plangebied vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in (mogelijk) te slopen gebouwen en/of te kappen bomen?
- b) Wordt er door vleermuizen gebruik gemaakt van het plangebied als foerageergebied of als vliegroute?

1.3 Werkwijze

Het veldonderzoek is uitgevoerd door een specialist binnen Grontmij op het gebied van vleermuizen. Tijdens drie verschillende veldbezoeken op 28 mei (avondbezoek), 17 juni (ochtendbezoek) en 9 juli (avondbezoek) 2009, is met behulp van een batdetector (Pettersson D240x) – een apparaat dat de ultrasone geluiden die vleermuizen uitstoten omzet naar voor mensen hoorbare tonen – gekeken naar de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied. uitvliegende vleermuizen uit de gebouwen binnen het plangebied. Speciale aandacht is besteed aan de lijnvormige landschapelementen in het gebied – die mogelijk als vliegroute en/of foerageergebied voor vleermuizen kunnen dienen – en aan de gebouwen en bomen die mogelijk verwijderd moeten worden.

2 Wettelijk kader

De Flora- en faunawet biedt de juridische basis voor de bescherming van vleermuissoorten in ons land. Alle in Nederland in het wild voorkomende vleermuissoorten zijn wettelijk beschermd op grond van de Flora- en faunawet, en vallen onder het zwaarste beschermingsregime (strikt beschermde soort, tabel 3 AMvB). Dit betekent dat vleermuizen bijvoorbeeld niet mogen worden gedood of verwond en niet opzettelijk mogen worden verontrust. Ook hun vaste rust- en verblijfplaatsen zijn wettelijk beschermd, en mogen niet worden verstoord, aangetast of vernietigd. Deze verbodsbepalingen zijn terug te vinden in de artikelen 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet.

Indien bij een ruimtelijke ingreep toch een van de verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen wordt overtreden, dan is daarvoor een ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. De minister van LNV bepaalt of de ontheffing al dan niet wordt verleend. Dit hangt onder meer af van de zeldzaamheid van de betreffende vleermuissoort en van de vraag of de gunstige staat van instandhouding van de soort door de ingreep in gevaar komt.

Artikel 11 van de Flora- en faunawet bevat de bepaling die het verstoren, aantasten of vernietigen van een vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen verbiedt. Onder het begrip 'vaste rust- of verblijfplaats' worden volgens LNV ten aanzien van vleermuizen de volgende elementen verstaan:

- overwinteringsplaats;
- voortplantingsplaats (kraamkolonie);
- vaste zomer- of tussenverblijfplaats;
- paarplaats;
- belangrijke, functionele vliegroute;
- belangrijk, functioneel foerageergebied.

Deze vaste rust- of verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd, dus ook in de periode(n) van het jaar dat vleermuizen er geen gebruik van maken. Voorwaarde is wel dat de plaatsen met enige regelmaat door de vleermuizen worden gebruikt. Een plaats die eenmalig door een vleermuis wordt gebruikt wordt – nadat het dier vertrokken is – niet meer gezien als vaste rust- of verblijfplaats.

3 Resultaten

3.1 Verspreidingsgegevens

Uit het plangebied zijn geen exacte verspreidingsgegevens van vleermuizen bekend. In de omgeving van de Dordtsche Kil komen volgens de Atlas van Nederlandse Vleermuizen de volgende soorten voor:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)
- Watervleermuis (*Myotis daubentonii*)
- Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)

De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis zijn (deels) gebouwbewonende soorten. De rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis zijn (deels) boombewonende soorten.

3.2 Onderzoekresultaten

De gebouwen die dicht langs het tracé staan zijn onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. Mogelijk dat enkele opstallen gesloopt moeten worden voor de dijkverbetering. Tijdens het onderzoek zijn geen vleermuizen uitvliegend uit of inzwermend in de gebouwen aangetroffen. Dit betekent dat de gebouwen niet door vleermuizen worden gebruikt als vaste rust- of verblijfplaats.

Ook de bomen langs het tracé zijn onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. In de bomen zijn slechts enkele holtes en scheuren aangetroffen waarin vleermuizen hun verblijfplaats zouden kunnen hebben. Tijdens het onderzoek zijn er echter geen vleermuizen in deze bomen aangetroffen. Dit betekent dat de bomen niet door vleermuizen worden gebruikt als vaste rust- of verblijfplaats.

Tijdens de onderzoeken zijn wel op verschillende plaatsen in het plangebied foeragerende vleermuizen waargenomen. Daarbij ging het om exemplaren van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Tevens werden enkele meervleermuizen vastgesteld boven de Dordtsche Kil.

Figuur 1: Overzicht waarnemingen foeragerende vleermuizen (blauw = meervleermuis, paars = laatvlieger, rood = gewone dwergvleermuis en geel = ruige dwergvleermuis) in het noorden van het plangebied.

Figuur 2: Overzicht waarnemingen foeragerende vleermuizen (blauw = meervleermuis, paars = laatvlieger, rood = gewone dwergvleermuis en geel = ruige dwergvleermuis) in het midden van het plangebied.

Figuur 3: Overzicht waarnemingen foeragerende vleermuizen (blauw = meervleermuis, groen = rosse vleermuis, paars = laatvlieger, rood = gewone dwergvleermuis en geel = ruige dwergvleermuis) in het zuiden van het plangebied.

Het plangebied zelf bevat geen belangrijk, functioneel foerageergebied voor vleermuizen. De dieren jagen hoofdzakelijk langs bomenrijen, in tuinen, rond boerenerven en langs bosjes langs het tracé. De meervleermuizen vliegen op kleine hoogte boven de Dordtsche Kil om insecten vanaf het water te vangen. De grootste dichtheden aan foeragerende vleermuizen zijn waargenomen langs de oever van de Dordtsche Kil, dat buiten het plangebied ligt. Ook het Zuid-Maartensgat, dat ten zuidoosten van het plangebied ligt vormt een belangrijk foerageergebied voor vleermuizen.

In het plangebied zijn enkele lijnvormige landschapsstructuren aanwezig die voor vleermuizen belangrijk zijn als vliegroute. De belangrijkste loopt langs de Rijksstraatweg (zie figuur 4). Langs dit deel van de weg staat een rij bomen over een lengte van enkele kilometers. Tijdens het onderzoek zijn enkele tientallen gewone dwergvleermuizen en laatvliegers op vliegroute vastgesteld langs deze bomenrij. Dit lijnvormige landschapselement vormt voor vleermuizen een verbinding tussen het stedelijk gebied van Dordrecht en de foerageergebieden langs de Dordtsche Kil en rond het Zuid-Maartensgat. Aangezien het gebied verder erg open is, vormt deze bomenrij een essentiële verbindingsroute voor exemplaren van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.

Figuur 4: Overzicht ligging belangrijke vliegroute voor vleermuizen langs het tracé.

Figuur 5: Detailoverzicht ligging belangrijke vliegroute voor vleermuizen langs het tracé.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

- De gebouwen langs het tracé van het dijkverbeteringsproject Dordtsche Kil worden niet door vleermuizen gebruikt als vaste rust- of verblijfplaats. Tijdens verschillende avond- en ochtendbezoeken zijn geen uit- of invliegende vleermuizen waargenomen. Een ontheffing ten aanzien van kraamkolonies en/of zomerverblijfplaatsen op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is dan ook *niet noodzakelijk*.
- Binnen het plangebied zijn verschillende vleermuissoorten foeragerend waargenomen, te weten rosse vleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis. Boven de Dordtsche Kil – net buiten het plangebied – zijn tevens enkele foeragerende meer-vleermuizen aangetroffen. Het plangebied bevat echter geen belangrijk, functioneel foera-geergebied in de zin van artikel 11 Flora- en faunawet. Een ontheffing ten aanzien van foera-geergebied op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is dan ook *niet noodzakelijk*.
- In het plangebied liggen enkele bosjes en bomenrijen die door vleermuizen worden gebruikt als vliegroute. Uit veldonderzoek is gebleken dat de bomenrij langs de Rijksstraatweg door aanzienlijke aantallen van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger wordt gebruikt als vliegroute. De dieren komen vanuit de stedelijke omgeving van Dordrecht (Westkil) en foerageren her en der in en rond het plangebied. Deze bomenrij fungeert als een belangrijke, functionele vliegroute in de zin van artikel 11 Flora- en faunawet en *voor het aantasten van deze vliegroute is een ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet, tenzij voor aanvang van het verwijderen van de bomen een nieuwe bomenrij is aangeplant die door vleermuizen kan worden gebruikt als vliegroute*.

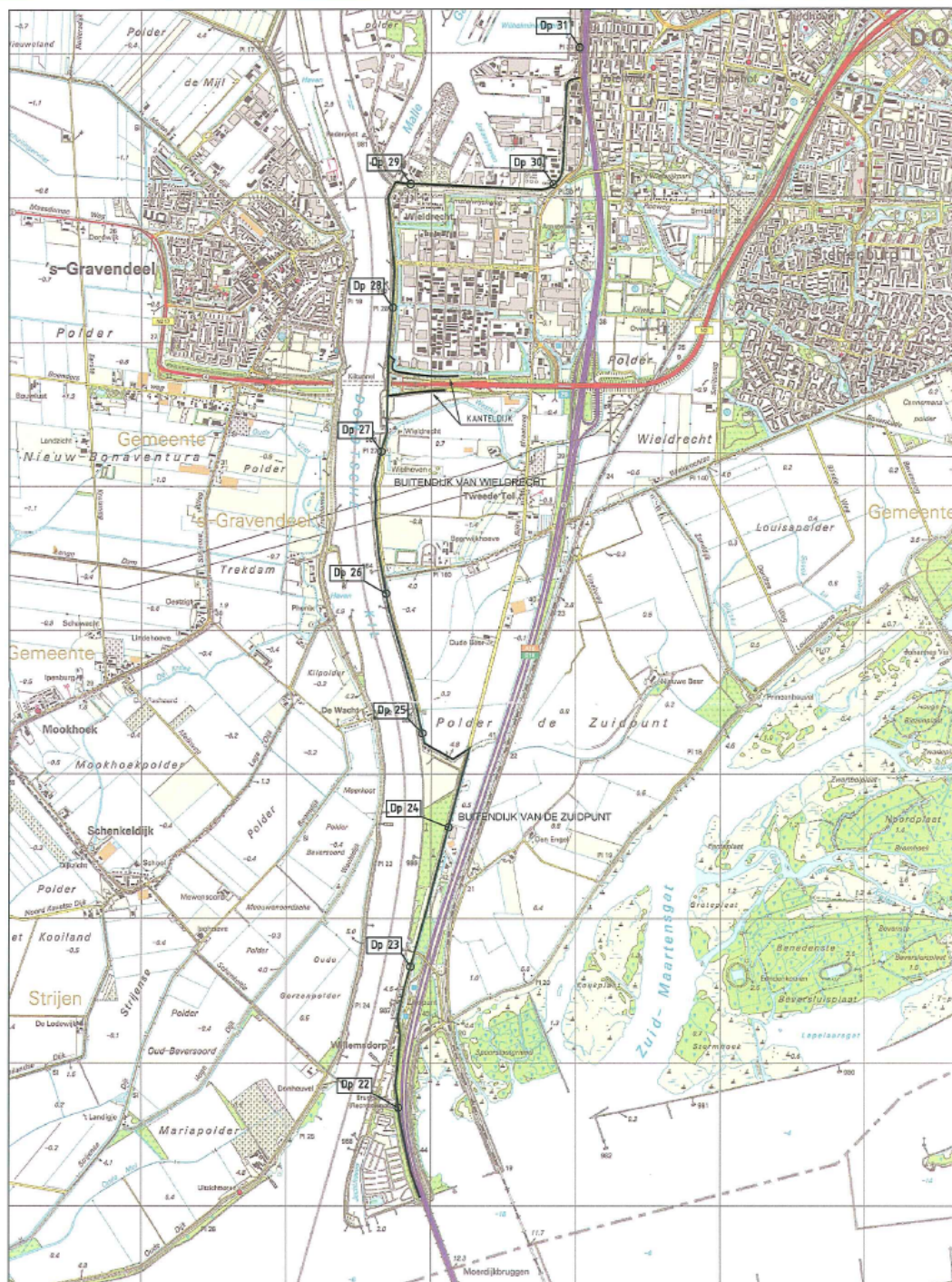
4.2 Aanbevelingen

Voor het aantasten van de vliegroute van vleermuizen langs de Rijksstraatweg is een ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet, tenzij voor aanvang van het verwijderen van de bomen een nieuwe bomenrij is aangeplant die door vleermuizen kan worden gebruikt als vliegroute. Derhalve is het aan te bevelen om een nieuwe bomenrij aan te planten die bij de aftakking van het tracé naar de Oude Beerpolderskade aansluit bij de bomenrij langs de Rijksstraatweg in noordelijke richting. Indien een nieuwe bomenrij kan worden aangeplant door vleermuizen kan worden gebruikt als vliegroute, dan is er voor de kap van de oude bomenrij geen ontheffing meer nodig op grond van artikel 75 Flora- en faunawet.

In de bomen en het struweel die verwijderd moet worden broeden verschillende soorten vogels. Wanneer deze vogels hier broeden (half maart tot begin augustus) mogen geen werkzaamheden plaatsvinden waardoor de vogels verstoord worden en/of hun nesten worden aangetast. Het beste kunnen bomen en struiken derhalve verwijderd worden voor aanvang of na afloop van het broedseizoen van vogels.

Bijlage 1

Overzicht ligging plangebied

DIJKVERBETERING EILAND VAN DORDRECHT WEST
SITUATIE BUITENDIJK WIELDRECHT EN ZUIDPUNT

P.N. 247327

schaal 1:25000

Bijlage

44A49790